

Manifestări ale Arhivelor Statului prilejuite de aniversarea a 110 ani de la cucerirea Independenței deplină de Stat a României

Rezultat al unui îndelungat proces de devenire, chintesență firească a întregii dezvoltări istorice a poporului român, evenimentul istoric de la 9 Mai 1877 a împlinit aspirația multiseculară a poporului român de scuturare a oricărei dominații străine, de înfăptuire a unității și independenței, de afirmare suverană a statului nostru în viața internațională.

„Dobândirea independenței de stat a României — subliniază președintele României socialiste — nu a fost deci rezultatul unor împrejurări întâmplătoare sau al unei conjuncturi politice, nu a reprezentat un dar primit din afară, ci este rodul luptelor purtate timp de veacuri de înaintași, lupte care au culminat cu măreața victorie obținută în 1877 pe cimpul de bătălie împotriva Imperiului otoman, ce a deschis o eră nouă în dezvoltarea liberă și independentă a patriei noastre”.

Manifestările prilejuite de acest mare eveniment din istoria națională au fost menite să pună în lumină bogăția Fondului Arhivistic Național, posibilitățile pe care le oferă cunoașterii și dezvoltării cercetării istorice.

Au fost organizate simpoioane, expoziții foto-documentare, de carte social-politică, mese rotunde, concursuri „Cine știe câștigă”, s-au publicat articole în presă.

Simpoioanele organizate sub genericul: Independența, rezultat al unui îndelung proces istoric — 110 ani de la cucerirea independenței de stat a României; Independența — ideal milenar al poporului român; Un singur stat, o singură Românie liberă; Independența — cheia de boltă a înfăptuirii României moderne; Cucerirea independenței de stat — cauză și operă a întregului popor; Independența — suma vieții noastre istorice, au prilejuit prezentarea multor documente referitoare la lupta românilor pentru

independență, unele cuprinse în volume publicate de Arhivele Statului în ultimii ani dar și multe altele ce își păstrează încă aura ineditului.

Simpoioanele organizate au prilejuit prezentarea unor comunicări axate pe tematică varietă: Lupta poporului român pentru unitate și independență în gindirea social-politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu (D.G.A.S.), Opera tovarășului Nicolae Ceaușescu — inestimabilă contribuție la fundamentarea dreptului popoarelor la independență și dezvoltare de sine stătătoare (F.A.S. Brașov); Congresul IX-lea al P.C.R. — deschizător al unei epoci în dezvoltarea economico-socială a țării „Epoca Nicolae Ceaușescu” au reconfirmat teza președintelui țării referitoare la învățămintele profunde pe care le oferă istoria națiunii noastre, greutățile prin care a trecut, adversitățile pe care le-a înfruntat, precum și victoriile pe care le-a cucerit în momentele de răscruce ale existenței sale, care demonstrează în mod incontestabil că un popor hotărât să-și apere glia, libertatea și neatințarea, decis să nu precupețească nimic pentru a-și afirma drepturile inalienabile nu poate fi înfrânt și înconștient de nimeni și nimic.

Multe din temele comunicărilor se referă la contribuția populației din diferitele zone ale țării la susținerea războiului: Ecoul războiului de independență al României din 1877—1878 în Transilvania și pe teritoriul județului Alba; Tineretul studios din Blaj și independența; Contribuția femeilor de pe meagurile Albei la sprijinirea războiului de independență; Contribuția Aradului la sprijinirea războiului pentru cucerirea independenței de stat a României; Documente transilvănene privind lupta pentru independența de stat a României; Documente din arhivele bihorene privind lupta românilor din Transilvania pentru desăvârșirea

unității de stat (1878—1919); Ecoul războiului de independență în presa arădeană; Gazeta Transilvaniei — oglinda războiului pentru cucerirea independenței de stat a României; Contribuția locuitorilor din județul Buzău la cucerirea independenței de stat a României; Izvoare documentare privind participarea Brăilei la susținerea războiului pentru cucerirea independenței de stat; Contribuția Doljului la susținerea războiului; Contribuții gorjene și țirgujene la susținerea războiului de independență; Contribuția prahovenilor la cucerirea independenței de stat; Informații documentare noi privind participarea locuitorilor de pe meleagurile Oltului la războiul de independență; Participarea sibiienilor la sprijinirea războiului de independență sînt titluri care completează gama largă de abordări regionale ale istoriei naționale. Unele dintre comunicări se axează și pe aspectele speciale din cadrul evenimentului sărbătorit ca: participarea regimentului 7 Dorobanți din Țirgoviste la războiul pentru independență; dezvoltarea economico-socială după cucerirea independenței de stat; considerații privind sprijinul dat de către maramureșeni armatei române în războiul de independență din 1877—1878; atitudinea autorităților austro-ungare față de războiul de independență; tribuni pașoptiști transilvăneni și independența României; participanți bucovineni la cucerirea independenței de stat a României; exemplare fapte ale sucevenilor în sprijinul războiului antiotoman; bănățeni în lupta pentru independență din cronica războiului de independență în județul Tulcea; participarea Marilor puteri la războiul de independență; Activitatea lui M. Kogălniceanu pentru dobîndirea și recunoașterea independenței depline de stat a României; independența României și mișcarea națională a românilor din Transilvania, Banat și Bucovina.

Multe comunicări s-au sprijinit pe bogăția informațiilor aflate în documentele străine externe astfel: Documente externe privind cucerirea independenței depline de stat a României; Documente externe privind participarea armatei române la războiul pentru cucerirea independenței de stat a României; Date noi cu privire la acțiunile diplomatice în preajma războiului de independență; Rolul diplomației românești în recunoașterea independenței; Recunoașterea internațională a independenței de stat a României;

Documente din arhivele străine privind războiul de independență; Oglindirea războiului de independență în literatură și artă.

De asemenea, momentele dedicate independenței au fost tema unor comunicări ca: Monumentul independenței pe conicul Hora-Tulcea sau Contribuții documentare și precizări referitoare la cinstirea eroilor români de către statul român pe teritoriul Bulgariei.

Abordarea tematică largă a problematicii independenței de stat a României în cadrul simpozionelor organizate în școli, case de cultură, întreprinderi și combinate de diverse profile de pe întreg cuprinsul țării, unități militare, complexe muzeale, case ale științei și tehnicii pentru tineret a fost susținută prin expuneri, expoziții, mese rotunde, concursuri „Cine știe răspunde” și articole în presă.

Expozițiile organizate pe tematica angajării depline a României în acest război defensiv au ilustrat participarea armatei române la operațiunile militare desfășurate precum și mobilizarea tuturor eforturilor materiale și morale ale populației românești de pe ambele versante ale Carpaților pentru sprijinirea frontului, cauza războiului fiind cauză a întregului popor. Pe lângă expozițiile foto-documentare au fost prezentate expoziții de carte social-politică, publicații ale Arhivelor Statului pe tematica evenimentului aniversat, Mesele rotunde organizate, la care au participat cadre didactice, cursanți ai unor școli de partid inter-județene, au dezbătut tematica variată a războiului de independență în documentele de arhivă.

În presa județeană au fost publicate numeroase articole la rubrica „Independență — 110 mărturii documentare” sau articole cu caracter general sau de interes local. Ideea de independență la români, Argeșenii și muscelenii în războiul de independență; Contribuția militară a argeșenilor și muscelenilor în războiul de independență; Ofrande pentru ostașii români; Contribuția Brasovului la susținerea războiului de independență; Războiul de independență în presa ieșeană, Presa lui de independență; Războiul de independență în presa ișcană. Presa străină și războiul de independență; Lupta pentru unitate și independență — permanență a istoriei naționale; Contribuția botoșănenilor la războiul

de independență; Independența — coordonată fundamentală a simțirii poporului român; Un act măreț înlăptuit prin lupta și jertfa întregii națiuni; Războiul de independență — moment cu profundă rezonanță în istoria poporului român și în conștiința europeană.

Concursurile „Cine știe câștigă” cu teme ca: Sintem urmași ai marilor eroi, Cucerirea independenței de stat — operă a întregului popor au avut menirea să antreneze tinăra generație — fiind organizate de Comitetele municipale ale P.C.R. și U.T.C., Organizația pionierilor și șoimilor patriei — la cunoașterea și cinstirea faptelor înaintașilor noștri.

Manifestările organizate au prilejuit prezentarea filmului documentar artis-

tic în culori realizat de Direcția Generală a Arhivelor Statului „Independența” și susținerea unor interesante programe artistice.

Cucerirea independenței de stat a României a exercitat o puternică înrîurire asupra dezvoltării economice, sociale și culturale, a permis afirmarea tot mai viguroasă a poporului nostru ca națiune de sine stătătoare.

Independența politică a României s-a consolidat pe baza puternicei dezvoltări economice și sociale a țării după cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român în anii de aur ai Epocii Nicolae Ceaușescu.

SILVIA POPOVICI

Cea de-a III-a ediție a simpozionului „Cercetarea și valorificarea Patrimoniului Cultural Național și a Fondului Arhivistic Național”, Miercurea Ciuc, 18 mai 1987

Întrată deja în tradiția vieții culturale-științifice harghitene, simpozionul „Cercetarea și valorificarea Patrimoniului Cultural Național și a Fondului Arhivistic Național”, organizat de către Complexul muzeal județean Harghita și de Filiala Harghita a Arhivelor Statului deschide anual ciclul manifestărilor reunite sub genericul „Săptămîinii muzeale” harghitene.

A III-a ediție a simpozionului din acest an s-a bucurat de participarea unor specialiști din domeniul muzeografiei, bibliofiliei și arhivisticii din București, Tg. Mureș, Piatra-Neamț, Sfîntu-Gheorghe și Miercurea Ciuc. El s-a desfășurat în sala de festivități a Complexului muzeal județean situată în Cetatea Mikó, monument de arhitectură datînd din secolul al XVII-lea, în prezența a numeroși specialiști, profesori de istorie, muzeografi, arhiviști, bibliotecari, elevi ai secțiilor de filologie-istorie de la liceele din municipiul Miercurea-Ciuc.

Lucrările simpozionului au fost deschise de doamna Coftas Maria, vicepreședinta Comitetului județean de Cultură și Educație Socialistă care după ce a adresat un cald salut participan-

ților la simpozion a prezentat lucrarea Importanța cercetării și valorificării sub raport științifico-educativ a Patrimoniului Cultural Național și a Fondului Arhivistic Național în lumina Programului ideologic al partidului”.

În continuare, Gheorghe Radu directorul Filialei Arhivelor Statului județului Neamț a prezentat comunicarea „Documente din arhivele județului Neamț referitoare la resursele de materii prime din zona Borsecului de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea” în care, pe baza unor documente inedite aflate în păstrarea filialei a descris peîmetrele de exploatare și a prezentat date tehnice, utile geologilor asupra surselor de cărbune și minereuri neferoase.

Liviu Boar, directorul Filialei Arhivelor Statului județului Harghita, în comunicarea „Valoarea documentar-istorică a arhivei prefecturii județului Ciuc” (1877—1950) a făcut un istoric al instituției Comitatului (1877—1918) și respectiv al Prefecturii județului Ciuc (1918—1950), după care a prezentat modul de ordonare și mai ales importanța documentar-istorică a valoroaselor arhive, însumînd peste 300 m.l. care

s-a păstrat lănsînd totodată invitația cercetătorilor de a studia acest valoros fond, prea puțin cunoscut și folosit în literatura de specialitate.

„Ideea de independență la români, oglindită în documente de arhivă” s-a intitulat comunicarea prezentată de Corneliu Lungu de la Direcția Generală a Arhivelor Statului care a trecut în revistă o serie de mărturii documentare interne și externe atestînd permanența ideii de independență la români, indiferent de granițele artificiale impuse cu forța în calea unității unui popor care gîndea la fel, care vorbea aceeași limbă, cu o cultură și un ideal comune.

Iolanta Mikloș, muzeograf principal la Muzeul județean Sfîntu-Gheorghe, județul Covasna în comunicarea „Importanța istorică și documentară a Codicelui Apor” a prezentat un manuscris cu o valoare patrimonială deosebită aflat în colecția de carte veche a Muzeului județean Sf. Gheorghe, cunoscut în literatura de specialitate sub denumirea de „Codicele Apor”. Acest manuscris datează de la sfîrșitul secolului al XV-lea — începutul secolului al XVI-lea fiind considerat alături de Codicele de la München și Codicele de la Viena, a treia copie a Bibliei Husite al cărei manuscris original s-a pierdut.

Mihai Spielmann, bibliotecar principal la Biblioteca județeană din Tg.

Mureș în comunicarea „Ediții carteziene în patrimoniul Bibliotecii județene Mureș” a menționat edițiile lucrărilor lui Descartes apărute între anii 1637—1695, la Utrecht, Leiden, Amsterdam și Frankfurt am Main, ediții aflate în Colecția de carte veche a Bibliotecii județene Mureș.

Elisabeta Muckenhaupt, muzeograf la Complexul Muzeal județean Harghita, a prezentat comunicarea „Incunabile în colecții de carte veche din județul Harghita” care este de fapt un raport de cercetare privind incunabilele aflate în patrimoniul de carte veche al județului Harghita, respectiv în colecția Complexului Muzeal județean, a Secției documentare a Bibliotecii municipale din Odorhei și din alte colecții. Autoarea a făcut și un istoric al cercetării incunabilelor aflate în diverse colecții din România iar în încheiere a prezentat incunabilele descoperite în anul 1985 în zidul fostei trapeze a mănăstirii franciscane din Șumuleu-Ciuc.

Variatatea și valoarea deosebită a comunicărilor prezentate a fost reliefată în cuvîntul de încheiere rostit de tovarăsa Cotfas Maria, lănsînd invitația celor prezenți de a fi oaspeți și la cea de a IV-a ediție a simpozionului care va avea loc în anul 1983.

LIVIU BOAR

Consfătuirea cu cititorii din județul Neamț

În cadrul acțiunilor de perfecționare a profesorilor de istorie și științe sociale din unitățile școlare ale județului Neamț, inițiate de Inspectoratul școlar al județului, a avut loc la Piatra Neamț în perioada 11—13 iunie a.c. o consfătuire cu cititorii „Revistei Arhivelor”. Acțiunea a beneficiat de o largă participare a profesorilor de istorie și științe sociale din unitățile școlare ale municipiilor, orașelor și comunelor județului Neamț, a activiștilor de partid. Consfătuirea s-a bucurat de prezența tov. conf. univ. dr. Agrigoroaie Ion de la Universitatea Alexandru Ioan Cuza — a tov. prof. univ.

Nicolae Petreanu de la Academia Ștefan Gheorghiu — București, a unor activiști de partid ai Comitetului județean Neamț al P.C.R.

Din partea Revistei Arhivelor au participat tovarășele: Mioara Tudorică — redactor șef și Magdalena Anastase — redactor.

Comunicările prezentate s-au axat pe probleme de stringență actualitate ale politicii Partidului Comunist Român, pe evidențierea unor momente de însemnătate pentru istoria neamului nostru, abordarea lor incitînd la debateri și intervenții ale participanților.

Consemnăm din programul acțiunii expunerea tov. conf. univ. dr. Agri-goroaie Ion : Istoria, teaur de învățăminte pentru educarea tineretului studios în spiritul adevărului și al unui climat al păcii și înțelegerii între popoare". Comunicarea tov. Chirilă Gheorghe, secretar în cadrul Ministerului de Externe, propagandist al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, cu tema „Concepția P.C.R., a tovarășului Nicolae Ceaușescu privind problemele păcii și războiului în epoca contemporană. Pericolul unui nou război nuclear catastrofal. Insemnătatea și înalta semnificație a Programului de pace și dezarmare preconizat de România, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, a hotărârii de a reduce încă din 1986, cu 50% armamentele, cheltuielile și efectivele militare". Tovarășul Hanganu Mihai, secretar al Comitetului județean Neamț al P.C.R. a prezentat expunerea „P.C.R. — centru vital al națiunii, organizatorul și conducătorul întregii activități de transformare, re-consolidare și dezvoltare a marilor realizări obținute de poporul român în anii socialismului. Sarcinile organelor și organizațiilor de partid în perioada premergătoare Conferinței Naționale și a aniversării a 40 de ani de la proclamarea Republicii privind creșterea calității și eficienței activității politico-organizatorice și educative, în vederea mobilizării tuturor oamenilor muncii la îndeplinirea exemplară a planului pe fiecare an și pe întregul cincinal, a hotărârilor de partid și a legilor țării".

În programul acțiunii s-au înscris, de asemenea, o informare a tovarășului Roman Mihai, secretar al Comitetului județean Neamț al Partidului Comunist Român, privind preocuparea comitetelor municipale, și orașenești, a organelor de partid, sindicat și ale U.T.C., a consiliilor oamenilor muncii pentru realizarea sarcinilor economico-sociale în profil teritorial și măsurile ce se impun pentru recuperarea restanțelor și îndeplinirea exemplară a indicatorilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal și comunicarea pe care a susținut-o tovarășul Pruteanu Vasile, inspector școlar la Inspectoratul școlar al județului Neamț având ca temă „Sarcinile ce revin profesorilor de is-

torie și științe sociale pentru încheierea cu bune rezultate a anului de învățămînt 1986/1987, măsuri ce trebuie luate pentru desfășurarea unei bune activități politico-ideologice și cultural-educative cu elevii pe perioada vacanței de vară".

În vederea realizării unui dialog direct și eficient al redacției cu profesorii de istorie, care să conducă la îmbunătățirea tematicii viitoarelor numere, tovarăsa Mioara Tudorică, redactor șef al Revistei Arhivelor a prezentat expunerea intitulată „Rolul Revistei Arhivelor în realizarea procesului instructiv-educativ".

Adresându-se publicului de specialitate din județul Neamț — județ în care revista se bucură de o largă audiență și consecventă cercetare — comunicarea tov. Mioara Tudorică și-a propus să evidențieze importanța practică a revistei ca instrument de documentare dintre cele mai utilizate de profesorii de istorie, fie pentru pregătirea personală, fie pentru pregătirea unor debateri cu elevii, studiile și documentele publicate în revistă ajutînd la însușirea cunoștințelor prin metoda modernă a învățării prin descoperire.

Expunerea a reliefat de asemenea — dînd elocvente exemple — faptul că articolele de istorie prezentate în paginile revistei, bazate în cea mai mare parte pe documente inedite deschid ample posibilități studierii istoriei poporului român.

Cititorii Revistei Arhivelor din județul Neamț au apreciat statornică preocupare a revistei de a găzdui în paginile ei studii care să cuprindă toate epociile istorice și de a clarifica unele momente de importanță majoră ale istoriei contemporane românești.

Întîlnirea redacției cu publicul a constituit un fructuos schimb de opinii și ca de fiecare dată, a dat posibilitatea stabilirii de noi perspective și colaborării Revistei Arhivelor care, potrivit orientărilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se străduie să contribuie prin forța de necontestat a documentului la cunoașterea istoriei așa cum a fost ea".

MAGDALENA AVASTASE